

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 16g/2016

privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din
Legea nr. 845-XII din 3 ianuarie 1992 cu privire la antreprenariat și
întreprinderi, Legea nr. 231 din 23 septembrie 2010 cu privire la
comerțul interior și Regulamentul privind organizarea și funcționarea
Inspecției financiare din subordinea Ministerului Finanțelor, aprobat prin
Hotărârea Guvernului nr. 1026 din 2 noiembrie 2010

CHIȘINĂU

23 martie 2016

Curtea Constituțională, statuând în componența:

DI Alexandru TĂNASE, *președinte*,
DI Aurel BĂIEȘU,
DI Igor DOLEA,
DI Victor POPA, *judcători*,
cu participarea dlui Maxim Iurcu, *grefier*,

Având în vedere sesizarea depusă la 14 martie 2016,
înregistrată la aceeași dată,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 23 martie 2016 în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află sesizarea depusă la Curtea Constituțională la 14 martie 2016 de către Dorin Munteanu, judecător în cadrul Judecătoriei Centru, mun. Chișinău, în temeiul articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție, astfel cum a fost interpretat prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016, precum și al Regulamentului privind procedura de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituțională, privind excepția de neconstituționalitate a art. 12 alin. (5) din Legea cu privire la antreprenoriat și întreprinderi, art. 22 alin. (2¹) din Legea cu privire la comerțul interior și pct. 5 subpct. 3) lit. c) din Regulamentul privind organizarea și funcționarea Inspecției financiare din subordinea Ministerului Finanțelor, ridicată de către avocatul Adrian Paladii în dosarul nr.10-63/16, aflat pe rolul Judecătoriei Centru, mun. Chișinău.

A. Motivele ridicării excepției de neconstituționalitate

2. Motivele ridicării excepției de neconstituționalitate, astfel cum au fost expuse de către autor, pot fi rezumate după cum urmează.

3. Prevederile articolului 93 alin. (2) din Codul de procedură penală stabilesc lista exhaustivă a elementelor de fapt care pot fi utilizate ca probe în procesul penal, iar dispozițiile articolelor 52 și 53 din Codul de procedură penală prevăd atribuțiile procurorului în cadrul unui proces penal.

4. Totodată, potrivit art. 2 alin. (4) din Codul de procedură penală, normele juridice cu caracter procesual din alte legi pot fi aplicate doar cu condiția includerii acestora în Cod.

5. În același timp, prevederile art. 12 alin. (5) din Legea cu privire la antreprenoriat și întreprinderi, art. 22 alin. (2¹) din Legea cu privire la comerțul interior și pct. 5 subpct. (3) lit. c) din Regulamentul privind organizarea și funcționarea Inspecției financiare din subordinea Ministerului Finanțelor atribuie organelor de drept competențe suplimentare celor prevăzute de Codul de procedură penală, și anume dispunerea efectuării de către Inspekția Financiară a controlului economico-financiar în cadrul unui proces penal.

6. În opinia autorului excepției de neconstituționalitate, prevederile contestate sunt contrare dispozițiilor articolului 1 alin. (3) și articolului 4 alin. (2) din Constituție.

B. Legislația pertinentă

7. Prevederile relevante ale Constituției (M.O., 1994, nr. 1) sunt următoarele:

Articolul 1 Statul Republica Moldova

„(1) Republica Moldova este un stat suveran și independent, unitar și indivizibil.

(2) Forma de guvernământ a statului este republica.

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate.”

Articolul 4 Drepturile și libertățile omului

„(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.”

8. Prevederile relevante ale Legii nr. 845-XII din 3 ianuarie 1992 cu privire la antreprenoriat și întreprinderi (M.O., 1994, nr. 2, art. 33) sunt următoarele:

Articolul 12 Controlul asupra activității de antreprenoriat

„1. Întreprinderea, indiferent de forma juridică de organizare, asigură evidența contabilă și statistică în modul stabilit de legislația în vigoare.

2. Întreprinderea, în conformitate cu legislația, pune la dispoziția autorităților administrației publice informația necesară pentru stabilirea impozitelor și funcționarea sistemului republican de acumulare și prelucrare a informației.

3. Întreprinderea este în drept să nu prezinte date ce constituie secret comercial autorităților administrației publice, cu excepția organelor de drept și celor de control, cărora aceste date se prezintă în limitele împuternicirilor lor. Lista datelor ce constituie secret comercial o determină întreprinderea. Lista datelor care nu pot constitui secret comercial este stabilită de Legea cu privire la secretul comercial.

4. Organele de control, organele fiscale, organele de ocrotire a naturii, organele antimonopoliste și alte autorități ale administrației publice cărora li se atribuie controlul asupra activității întreprinderii efectuează acest control în limitele competenței lor și în modul stabilit de legislație.

Rezultatul controlului efectuat se comunică întreprinderii.

5. La solicitarea organelor de drept, în baza ordonanțelor emise în cadrul desfășurării urmăririi penale, Inspekția financiară efectuează controlul economico-financiar la persoanele juridice de drept public, la persoanele juridice de drept privat și la persoanele fizice care practică activitate de întreprinzător, pe tematica prevăzută în ordonanțele organelor de drept.”

9. Prevederile relevante ale Legii nr. 231 din 23 septembrie 2010 cu privire la comerțul interior (M.O., 2010, nr. 206-209, art. 681) sunt următoarele:

Articolul 22

Controlul din partea statului al activităților de comerț

„(1) Controlul din partea statului al activităților din domeniul comerțului are un caracter economico-financiar și tehnic (specializat).

(2) Controlul economico-financiar este exercitat de către Inspekția financiară din subordinea Ministerului Finanțelor și de colaboratorii Ministerului Afacerilor Interne. Scopul acestui control este verificarea indicării corecte a circulației mărfurilor și serviciilor comerciale în actele de contabilitate (rapoartele financiare și statistice), a corespunderii stocului de marfă cu actele respective, a corectitudinii achitării mărfurilor și serviciilor procurate, a respectării disciplinei de preț la produsele de importanță socială.

(2¹) La solicitarea organelor de drept, în baza ordonanțelor emise în cadrul desfășurării urmăririi penale, Inspekția financiară efectuează controlul economico-financiar la persoanele juridice de drept public, la persoanele juridice de drept privat și la persoanele fizice care practică activitate de întreprinzător, pe tematica prevăzută în ordonanțele organelor de drept.

(3) Controlul tehnic (specializat) este exercitat de către organele cu funcții de control ale administrației publice centrale și locale conform legislației în vigoare. Fiecare organ central și local al administrației publice exercită controlul în limita atribuțiilor sale funcționale:

a) Serviciul de Stat de Supraveghere a Sănătății Publice efectuează supravegherea sanitară a produselor/serviciilor, autorizează sanitar unitățile de alimentație publică;

b) Agenția Sanitar-Veterinară și pentru Siguranța Produselor de Origine Animală efectuează supravegherea sanitar-veterinară a produselor de origine animalieră, autorizează sanitar-veterinar târgurile de animale și piețele agricole (halele);

c) Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor efectuează controlul îndeplinirii măsurilor de carantină luate pentru producția, materialele și obiectivele supuse carantinei fitosanitare;

d) Agenția pentru Protecția Consumatorilor efectuează supravegherea pieței privind conformitatea produselor și serviciilor cu cerințele prescrise și/sau declarate, inclusiv cu normele metrologice, respectarea cerinței de indicare a prețurilor, precum și a legislației privind protecția consumatorilor;

e) Camera de Licențiere și autoritățile administrației publice locale (lucrătorii structurilor economice ale consiliilor municipale și raionale) controlează conformitatea unității comerciale cu condițiile prescrise în autorizație sau licență, de asemenea, verifică respectarea regulilor de comercializare a produselor și serviciilor în limita competențelor lor;

f) subdiviziunile de profil ale Ministerului Afacerilor Interne efectuează controlul comercianților în cazul comiterii de către aceștia a unor fapte prejudiciabile prevăzute de legislația penală sau contravențională în vigoare, precum și în cazul unei solicitări din partea autorităților cu funcții de control.”

10. Prevederile relevante ale Codului de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122-XV din 14 martie 2003 (republicat în M.O., 2012, nr.263-269, art.855) sunt următoarele:

Articolul 2 Legea procesuală penală

„(1) Procesul penal se reglementează de prevederile Constituției Republicii Moldova, de tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte și de prezentul cod.

(2) Principiile generale și normele dreptului internațional și ale tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte constituie elemente integrante ale dreptului procesual penal și nemijlocit dau naștere drepturilor și libertăților omului în procesul penal.

(3) Constituția Republicii Moldova are supremație asupra legislației procesuale penale naționale. Nici o lege care reglementează desfășurarea procesului penal nu are putere juridică dacă este în contradicție cu Constituția.

(4) Normele juridice cu caracter procesual din alte legi naționale pot fi aplicate numai cu condiția includerii lor în prezentul cod.

(5) În desfășurarea procesului penal nu pot avea putere juridică legile și alte acte normative care anulează sau limitează drepturile și libertățile omului, încalcă independența judecătorească, principiul contradictorialității, precum și contravin normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional, prevederilor tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte.”

Articolul 93 Probele

„(1) Probele sînt elemente de fapt dobîndite în modul stabilit de prezentul cod, care servesc la constatarea existenței sau inexistenței infracțiunii, la identificarea făptuitorului, la constatarea vinovăției, precum și la stabilirea altor împrejurări importante pentru justa soluționare a cauzei.

(2) În calitate de probe în procesul penal se admit elementele de fapt constatate prin intermediul următoarelor mijloace:

1) declarațiile bănuितului, învinuitului, inculpatului, ale părții vătămate, părții civile, părții civilmente responsabile, martorului;

2) raportul de expertiză;

3) corpurile delictive;

4) procesele-verbale privind acțiunile de urmărire penală și ale cercetării judecătorești;

5) documentele (inclusiv cele oficiale);

6) înregistrările audio sau video, fotografiile;

7) constatările tehnico-științifice și medico-legale;

8) actele procedurale în care se consemnează rezultatele măsurilor speciale de investigații și anexele la ele, inclusiv stenograma, fotografiile, înregistrările și altele.

(3) Elementele de fapt pot fi folosite în procesul penal ca probe dacă ele au fost dobîndite de organul de urmărire penală sau de altă parte în proces, cu respectarea prevederilor prezentului cod.

(4) Datele de fapt obținute prin activitatea specială de investigații pot fi admise ca probe numai în cazurile în care ele au fost administrate și verificate prin intermediul mijloacelor prevăzute la alin.(2), în conformitate cu prevederile legii procesuale, cu respectarea drepturilor și libertăților persoanei sau cu restricția unor drepturi și libertăți autorizată de către instanța de judecată.

(5) Datele de fapt obținute de către echipele comune internaționale de efectuare a urmăririi penale pot fi admise ca probe numai în cazul în care au fost administrate prin intermediul mijloacelor de probă prevăzute la alin.(2).”

11. Prevederile relevante ale Regulamentului privind organizarea și funcționarea Inspecției financiare din subordinea Ministerului Finanțelor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1026 din 2 noiembrie 2010 (M.O., 2010 nr. 221-222, art. 1151), sunt următoarele:

„5. Funcțiile de bază, temeiul desfășurării inspecției (controlului) financiare

1) Funcțiile de bază ale Inspecției financiare sînt:

a) inspectarea financiară a operațiunilor și a tranzacțiilor privind respectarea cadrului normativ în domeniul bugetar și economico-financiar;

b) detectarea prejudiciilor/iregularităților la entitățile supuse inspecției (controlului) financiare, pe aspectele prevăzute în prezentul Regulament.

2) În procesul efectuării inspecțiilor (controalelor) financiare, Inspekția financiară cooperează, în caz de necesitate, cu alte autorități de inspecție și control.

3) Inspekția (controlul) financiară se desfășoară:

a) conform programului de activitate elaborat pe tematici propuse de autoritățile publice și incluse în baza evaluării riscurilor, coordonate cu Ministerul Finanțelor;

b) la solicitarea Aparatului Președintelui Republicii Moldova, Parlamentului, Guvernului, Curții de Conturi și Ministerului Finanțelor;

c) la solicitarea organelor de drept, în baza ordonanțelor emise în cadrul desfășurării urmăririi penale, la persoanele juridice de drept public, la persoanele juridice de drept privat și la persoanele fizice care practică activitate de întreprinzător și asociațiile obștești, pe tematica prevăzută în ordonanțele organelor de drept;

d) în baza solicitărilor, petițiilor și informațiilor, inclusiv parvenite de la autoritățile publice centrale și locale, privind încălcarea disciplinei financiare în activitatea entităților specificate în pct.6 al prezentului Regulament.

În cazurile menționate la lit.d) a prezentului subpunct, asupra efectuării inspecției (controlului) financiare decide Ministerul Finanțelor.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

12. În motivarea excepției de neconstituționalitate, autorul susține că normele contestate atribuie Inspekției Financiare competența de a efectua, în cadrul unui proces penal, controale economico-financiare la solicitarea organelor de drept.

13. În același timp, autorul menționează că, potrivit art. 2 alin. (4) din Codul de procedură penală, normele juridice cu caracter procesual din alte legi pot fi aplicate doar cu condiția includerii acestora în Cod.

14. De asemenea, autorul excepției susține că art. 93 din Codul de procedură penală prevede exhaustiv elementele de fapt ce pot fi considerate ca probe în cadrul unui proces penal, iar rezultatele controlului efectuat de Inspekția financiară nu se regăsesc în aceasta listă.

15. Totodată, autorul excepției de neconstituționalitate menționează că Inspekția financiară din subordinea Ministerului Finanțelor nu este indicată în Codul de procedură penală ca organ împuternicit cu realizarea acțiunilor de urmărire penală.

16. În final, autorul excepției susține că normele contestate încalcă prevederile articolului 1 alin. (3) și articolului 4 alin. (2) din Constituție.

Aprecierea Curții

17. Examinând sesizarea privind excepția de neconstituționalitate sub aspectul admisibilității, Curtea constată următoarele.

18. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor și a hotărârilor Guvernului, în speță a Legii cu privire la antreprenoriat și întreprinderi, a Legii cu privire la comerțul interior și a Regulamentului privind organizarea și funcționarea Inspecției financiare din subordinea Ministerului Finanțelor, ține de competența Curții Constituționale.

19. Curtea menționează că, fiind ridicată de către avocatul Adrian Paladii în dosarul nr. 10-63/16, care se află pe rolul Judecătoriei Centru, mun. Chișinău, excepția de neconstituționalitate este formulată de subiectul abilitat cu acest drept, în temeiul articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție, astfel cum a fost interpretat prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

20. Curtea reține că prerogativa de a soluționa excepțiile de neconstituționalitate, cu care a fost investită prin articolul 135 alin.(1) lit. g) din Constituție, presupune stabilirea corelației dintre normele legislative și textul Constituției, ținând cont de principiul supremației acesteia și de pertinenta prevederilor contestate pentru soluționarea litigiului principal în instanțele de judecată.

21. Curtea reține că obiect al excepției de neconstituționalitate îl constituie articolul 12 alin. (5) din Legea nr. 845-XII din 3 ianuarie 1992 cu privire la antreprenoriat și întreprinderi, articolul 22 alin. (2¹) din Legea nr. 231 din 23 septembrie 2010 cu privire la comerțul interior și pct. 5 subpct. (3) lit. c) din Regulamentul privind organizarea și funcționarea Inspecției financiare din subordinea Ministerului Finanțelor.

22. Curtea observă că dispozițiile contestate prevăd efectuarea controlului economico-financiar de către Inspecția financiară la solicitarea organelor de drept, în baza ordonanțelor emise în cadrul desfășurării urmăririi penale.

23. Curtea menționează că autorul excepției de neconstituționalitate a invocat pretinsa încălcare a articolului 1 alin. (3) și a articolului 4 alin. (2) din Constituție.

24. Curtea reține că o prevedere legală poate constitui obiect al jurisdicției constituționale doar în cazul în care normele constituționale invocate au incidență asupra normelor contestate.

25. În acest sens, Curtea subliniază că, potrivit articolului 24 alin. (2) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și articolului 39 din Codul jurisdicției constituționale, sesizarea trebuie să fie motivată și să cuprindă obiectul și împrejurările pe care subiectul își întemeiază cerințele.

26. Analizând excepția de neconstituționalitate prin raportare la argumentele prezentate, Curtea observă că autorul excepției susține în esență că dispunerea de către organele de drept a efectuării controlului economico-financiar de către Inspekția financiară în cadrul unui proces penal în temeiul legilor menționate contravine Codului de procedură penală.

27. Astfel, Curtea constată lipsa în sesizare a unor argumente concludente care ar demonstra în ce măsură prevederile legale contestate încalcă normele constituționale invocate.

28. Prin urmare, în temeiul celor expuse *supra*, Curtea constată că, în lipsa incidenței normelor constituționale asupra prevederilor contestate, sesizarea nu întrunește condițiile de admisibilitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în temeiul articolului 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, articolelor 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale și pct. 28 lit. d) din Regulamentul privind procedura de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituțională, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 12 alin. (5) din Legea nr. 845-XII din 3 ianuarie 1992 cu privire la antreprenoriat și întreprinderi, articolului 22 alin. (2¹) din Legea nr. 231 din 23 septembrie 2010 cu privire la comerțul interior și a punctului 5 subpct. 3) lit. c) din Regulamentul privind organizarea și funcționarea Inspekției financiare din subordinea Ministerului Finanțelor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1026 din 2 noiembrie 2010, ridicată de către avocatul Adrian Paladii în dosarul nr.10-63/16, pendinte pe rolul Judecătoriei Centru, mun. Chișinău

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Alexandru TĂNASE

Chișinău, 23 martie 2016
DCC nr. 11
Dosarul nr. 16g/2016